

Jens Rasmussen er født i 1949. Cand.mag. i kristendomskundskab og historie 1980, herefter sognepræst i Bollbro (Odense) og 1985 Vester Åby-Åstrup (Sydfyn). I perioden 2001-2015 præst ved Odense Universitetshospital. Ph.d. i historie på Syddansk Universitet på afhandlingen *Kampen for indflydelse i statskirken. Nicolai Faber Fyns biskop 1834-1848* (1996). Siden bl.a. skrevet *J.P. Mynster. Sjællands biskop 1834-1854. Kampen for en rummelig kirke* (1999), *En brydningstid* (2002), *Kierkegaards kritik af den triumferende kirke* (2006), *Religionstolerance og religionsfrihed. Forudsætninger og Grundloven i 1849* (2009), *Forholdet mellem kirke og stat i Danmark. Kirkeforfatningsforslagene i sidste halvdel af det 19. århundrede* (2011) samt *Livsanskuelser – filosofi, etik og religion* (2012).

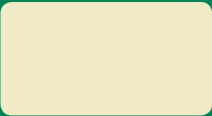
De vakes gudelige forsamlinger udvikler sig på Fyn omkring 1820. Snart når disse forsamlinger Jylland, Sjælland og København. De to kirkelige retninger: grundtvigianisme og Indre Mission har deres rod i disse vækkelser. Der er tale om en markant lægmandsbevægelse i første halvdel af 1800-tallet, som er væsentlig for Folkekirkens nutidige selvforståelse med fremhævelsen af lægmandsindflydelsen og ønsket om religiøs frihed.

Vækkelser i dansk luthersk fælleskultur dokumenterer, at de fleste vakte er lutherske, og at de forbliver i Den danske evangelisk-lutherske Folkekirke. I 2017 fejres 500-års jubilæum for Reformationen. Der er god grund til at fokusere på de vakes lutherske ståsted.

Grundlaget for de vakes holdninger finder man i andagtslitteraturen, hvortil nogle af Martin Luthers skrifter også hører. Andagtslitteraturen er hovedsagelig fra ortodoksiens og pietismens tid. Denne litteratur viser, hvad de vakte læser og bliver påvirket af, og hvilken forkyndelse de vakte møder i de gudelige forsamlinger.

De vakte realiserer den lutherske lære om det almindelige præstedømme, hvor alle er lige for Gud. Tankegangen påvirker eftertidens demokratiseringsproces. Udviklingen fortsætter i en folkelig sammenhæng med værdier som kaldsforpligtelse og ansvar over for andre (næstekærlighed). Reformationens gejstlighed i 1530'erne formulerer det fælles lutherske værdigrundlag, og vækkelserne i 1700- og 1800-tallet giver sammenhængskraft med nutidens kirke- og velfærdsordning. Den lutherske kultur har således fortsat betydning.

SYDDANSK UNIVERSITETSFORLAG

Jens Rasmussen

Christen Dalsgaard: *Et vækkelsesmøde i en bondestue* (tegning fra 1861). I anledning af det forestående Reformationsjubilæum i 2017 skildrer denne bog lægfolkets lutherske fromhedskultur. De vakte deltog i den officielle gudstjeneste, men deres religionsudøvelse levede især ved husandagter og i gudelige forsamlinger. Efter foto.

Vækkelser i dansk luthersk fælleskultur

Andagtsbøger og lægmandsforsamlinger (1800-1840)